

כל אנשי כדור!

פיאט סירב להאמין. הוא העדיף להמשיך ולחשוב על פרשת התרנגולות כעל אהת התעלומות הסתומות של כדוריי. ציובאת? הרי מילה זו נוצרה בכדוריי, כשם שנוצרו שם מפקדיו של הפלמ"ח ואלופי צה"ל. לכל אחד יש מה לספר על השני. על שאלו ביכר, למשל, בוגר מחזור ד'. הוא לקח יום אחד את בנו של המורה לעצי פרי — בן שלוש, לא יותר — וסייד אותו מראש ועד רגל. והוא עוד לימד אותו, כאשר ישאלו מי הסייד, לענות: "המברשת".

יוצחק רבין, ממש עליו, פעם כתב ב"חינה בכימיה" 16 עמודים, לא פחות. המורה רוזנברג קרא את הבחינה וחייב את הנער מרוב התרגשות. "אתה רואה? אמרו השבוע לרוזנברג כמה מחניכיו, בהצביעם לעבר אלוף רבין, "הפסדת כימאי טוב". באותה מידה יצאה מופסדת נבחרת הכדורגל ה"אומית. כי יצחק רבין היה שחקן בחסד. כשהיה תופס כדור, היה אומר לאן יעביר אותו ובוועט בדיוק אל הנקודה. אין דבר, לא הלך לאיבוד. צה"ל הרחיב.

באותו בית אבן זועף, שתלמידיו הוכריים קראו לו המנור, בין מיבחינת המעבדה לבין מיגרש הכדורגל, קיבל חיים גורי את הפרטיקה הראשונה שלו כמשורר. בליגה, הוא ספר דבריהימים של כדוריי, רשומים כמה משיריו הראשונים. הנה מה שכתב תלמיד מחזור ה' חיים גורפינקל, על הדיפלום:

שנתיים ראתיך בחלום / למענך באתי הלום. / אמרו לי: "פיך בלוס" / אם לא שלום.

דיפלום / קרטון צורת מלבן / בגלל זה להתארבן / בגלל זה להתעצבן / בגלל זה להתאבן / פה שנתיים / ועתה עומד נציב עלין / ולבבו כסמבטי' יון / אומר בקול חביב / ופרצופו כל כך אדיב: / "אתה מוכשר ללחון לי את היד". / אני נחרד.

חבריו למחזור של חיים גורי התכנסו ב"כיתה. הם התיישבו ליד מכתבת-הלימוד ו-

החלו נזכרים בימים ההם. ביניהם היו קשרים חזקים יותר מן הקשרים הרגילים היקיימים בין בוגרי בתי-ספר אחרים. כי הם לא רק למדו. הם גם חייו יחדיו בפנימיה. היה שם זלמן לויין ("קראנו לו ז"ל"), איש מטולה שחור-השיער. כיום הינו בן 35 ואב לשלושה ילדים ("כולם זכרים. זו הש"פעת המים של כדוריי"). באחד הימים יבואו גם הם לכדוריי, להמשיך את המסורת.

הוא ניסה לשחזר עם עוזיו נמירובסקי את סידור המיטות בחדר-השינה הגדול של אותם הימים, שעה שבפינה השנייה של החדר טפח יוסי נוי (36, אגרונום, מורה במדרשה לחק"לאות ומורה-לשעבר בכדוריי) על כתפו של לידא (38, חבר משמר העמק).

היה שם גם סגן-אלוף במדי חיל האוויר. בימים ההם היה אחראי על מיון החבילות שהגיעו מהורי התלמידים. וראו מה זה פלא: כל העוגות נעלמו בדרך, "כדי ש" החברה לא יצאו מפונקים".

"היה אחד גרינפטר", נזכר הלך שבחברו רה, הצייר גרשון גרא, "הוא עבד ברפת. מסריח כזה!" יום אחד החליטו החברה כי גרינפטר זקוק לניקוי יסודי. הם זרקו אותו לבריכה. איזה שערוריה קמה — אל תש"אלו! בא המנחם לכתה ודרש שיגלו מי זרק את גרינפטר לבריכה. "שה תמים כזה, לא מתביישים?" שאל. 32 נערים קמו והרי"דיעו כי הם זרקו את גרינפטר.

★ ★ ★ ילדתה של מסורת

כי בכדוריי התחנכו התלמידים לפי ערכים מיוחדים של סולידריות וכבוד. ביחס להעתיקות, למשל. בשבוע הראשון של קיום המוסד, קרא המנהל שלמה צמח לועד התלמידים ואמר להם: "נעשה הסכם ג'נטל-מני. אתם תתחייבו לא להעתיק בבחינות ואני אתחייב לא להשיג עליכם בעת הבחי"נות". הועד לא היה כה מרוצה מן ההצעה. סיפר ח"כ יגאל אלון (מחזור א'): "היו כאלה מביינינו — ואני אחד מהם — שהאמינו כי טוב יותר להעתיק עם השגחה, מאשר לא להעתיק בלי השגחה". השיטה נתקבלה, ומאז ועד היום לא הע"תיק איש בבחינות — כמעט. כאשר היה מתגלה יוצא-דופן, טיפלו בו חברי ועד-התל'

מידים עצמם. פעם אף הרחיקו חברי הועד לכת עד כדי שיבוש הלימודים. היה זה כאשר הבחין אחד התלמידים בחברו-לכיתה, שיצא בלי הרף לבית-השימוש בשעת בחי"נה. הוא יצא אחריו וגילה אותו מעתיק תשובות מתוך ספר-הלימודים. הועד דרש את סילוקו. אך אביו היה פקיד גבוה בממ"שלת המנדט, ואי-אפשר היה לעשות לו דבר. התלמידים הודיעו שלא יחזרו ללימודים כל עוד לא יסולק אותו תלמיד. לבסוף נכ"נעו. הוריהם באו לביקר-בהול, הסבירו להם את עובדות החיים המנדטוריים. "עכשיו הוא פקיד גבוה בממשלה שלנו", סיפרו החברים על התלמיד המעתיק.

תמו הפגישות החופשיות, החלה תוכנית הערב — "ספונטאנית, אבל מאורגנת חזק!". כדברי המנחה עמיקם גורביץ' (מחזור י"ב). פתח את המיצעד יגאל אלון, בשם המחזור הראשון. "עוד כוחנו במוחנינו", הבטיח. "אין לאיש מאיתנו קרחת. לאחד שיש לו, הלבשנו כובע. מטעמים דתיים... לנו לא היה מי שיטיל אותנו לבריכה. היינו זור"שול הגשמה עצמית — קצצנו מרצוננו ה"טוב למים".

סיפר הח"כ בטוב-רוח זכרונות עליו: "הח"לטנו להניח אבן-פינה למסורת מיוחדת — ביקור המחזור במצרים. כסף מספיק לא היה בקופה. אז הגבר פנה לחניכי מחזור ב' ואמר: "אם לא נסע, לא תהיה מסורת כל נסיעה וגם אתם לא תסעו. תנו לנו כסף מקופתכם. אם יחסר לכם כסף בעת ש"תרצו לנסוע — קחו ממחזור ג'. גם זו תהיה מסורת".

מצויד בכספי שני המחזורים יצא מחזור א' לקהיר. בתום הביקור נשא בדיהים שבוע וחצי לירות מצריות. הם הכניסו אותן לחשבון מיוחד בבנק, לרשות המחזור ה"בא. אך מאז לא הצליח שום מחזור לחזור על אותו מיצע. "כל מחזור שיגיע לשם, יוכל לפנות לבנק אוף איגיפט ויקבל את הכסף", הכריז יגאל.

★ ★ ★

שירי היין ושעורי הגפן

מחזור אחרי מחזור אמר את דב: "מי בבדיחה, מי בשירה, מי בהבעת תודה למוריו ומתחכיו. הם סיפרו על הש"ביתה הראשונה. שהוכרזה על-ידי מחזור ג', בגלל החלטת ההנהלה לגרש תלמיד. "עכשיו אני מוכן לגלות שהנהלה צדקה", אמר האיש. חיים גורי (ה' התחדה): "כבר אז קסמן לי שירי היין יותר מהשיעורים על גידולי גפנים".

אמגון בן-נויה מקרית-ענבים סיים את מח"זור ז', כשעל תעודתו רשום ציון בלתי-מספיק במקצוע הרפת. 17 שנה אני עובד בשביל לתקן את הציון הזה! קרא בהתרג"שות לעבר מורו, שישב בשורה הראשונה. מחזור י"ג היה מתחת לגיל הגיוס בפרוץ מלחמת העצמאות. אנשיו זייפו מעט את תאריכיו ליתרם והתגייסו לפלמ"ח. היתה להם פרוטקציה. כי מפקד הפלמ"ח היה אף

האנדרטה
לזכר בוגרי כדוריי שנפלו, נחנכה ביום השלושים למותו של מנהל בית-הספר, פיאט.

הוא כדורייסט. הם שבו ללימודיהם מבוגרים יותר — וחטרי נערות. "ציחינו על האליפים לתפוס לעצמם בנות בנהלל. וכשהביאו את הבנות לביקור בכדוריי — ציחינו עליהם למסור אותן לנו".

כי מסורת מקודשת מכל קדוש בכדוריי היא הרכיבה של הבייתניקים על האליפים. כאותם הימים היתה זו מסורת של שבט המשיבע את חבריו בטכסיכיוסף וסבילות. אך לא הטכסים היו העיקר. העיקר היו ה"משימות שראשי השבט הטילו על האנשים החדשים. במקרה של כדוריי: המשימות ה"מחתרתיות שהוטלו עליהם במסגרת ההגנה. ההגנה חלפה, אך לא הטכסים. ניסויי הסבילות הפכו לעינויי-איהלת. נערים הוכו, הורים התערבו, מורים הסתככו בהכחשות בעתונים — ופתאום התברר כי כדוריי 1958-9 אינו כדוריי של ימי בראשית. אולי מפני שגיל התלמידים הורד ל-14, אולי מפני ש"המנור נפתח בפני תלמידות, אולי מפני ש"כל הארץ השתנתה. איש לא חש בשנינו יותר מאשר מנהל המוסד. "יש לי בקשה אחת אליכם", אמר אברהם רוזנברג לבוגרים, "שתבואו לספר למחזורים החדשים על רוח כדוריי ועל המסורת שהפכה אותו לשם דבר. אתם תשפיעו עליהם יותר מאשר יכול ל"השפיע עליהם איזה שהוא מורה. כי אתם ההוכחה החיה של האגדה ששמה כדוריי".

מחזור ה'
כיום. מאחור: משה פלדמן, קצין; אליעזר קציר, חבר-מייסד; גרשון גרא, צייר; עוזי נמירובסקי. בחזית: אמנון קופמן, חיים גורי, יוסי נוי.

בחזרה
לספסל הלימודים. כיום הוא קצין גבוה בצה"ל. אתמול היה אליף פשוט. אך ברגע זה נדמה כי המדים והמטמיה של היום נשכחו, ורק זכרונות העבר הרחוק עדיין חיים וקיימים במוחו.

מר צי"פס
של כדוריי הוא מנהל המוסד אברהם רוזני. ברג. הוא צחק והתרגש לשמע דברי הבוגרים.